

Kvalifikace státního zaměstnance

(k dopisu RNDr. Jana Pavlíka, TR 35, s.4)

Dr. Pavlík má jistě pravdu, když píše, že základní kvalifikací poslance parlamentu by měly být jeho mravní postoje. Lidé, kterým svěřujeme rozhodování o svém osudu, by měli být důvěryhodné osobnosti s morální integritou. Bez toho ztrácí zastupitelská demokracie svůj smysl.

Dnešní způsob voleb do poslanecké sněmovny dává voličům málo šancí takové osobnosti vybrat. Osoby na kandidátkách málokdo zná osobně; jen málo poslanců je veřejně činných. Volební kampaně jsou dnes vedeny na *marketinkovém principu*, využívá se mj. podprahového působení na psychiku voličů. Voliči těžko mohou posoudit, zda předvolební sliby jsou reálné, či jde pouze o marketinkový tah. Pokud je pak strana v koalici, může uskutečnit jen část svých předvolebních cílů. Zde záleží na schopnosti jejich zástupců prosadit tyto cíle v rámci koalice. Jiné je to při volbách do Senátu, kde jsou voleni senátoři podle svých obvodů; Senát má však jen omezenou pravomoc.

Morální integrita je základním kvalifikačním předpokladem i u ostatních státních zaměstnanců - *úředníků, soudců, státních zástupců, policistů, učitelů* apod. Ti všichni by měli být loajální vůči své zemi a dodržovat jistý etický kodex. Je například nepřijatelné, aby se státní úředník vyjadřoval na veřejnosti hanlivě o představiteli vlády, jak se to nedávno stalo; úředníci mají ovšem právo vyžadovat také slušnost ze strany politiků.

Nedostatek důvěry je propojen s nadměrnou byrokratizací jako spojené nádoby. Od devadesátých let přijal parlament množství zákonů a jejich novel. V jednom TV pořadu ukázal předseda Nejvyššího správního soudu svou objemnou knihovnu, která obsahuje všechny platné zákony. Je v nich asi *1,5 milionu nejrůznějších ustanovení*. Kdo se v tom chce vyznat, musí vlastnit výkonný počítač vybavený speciálním softwarem. Zvláštním fenoménem jsou tzv. *přílepky*; do zákona kdosi vsune ustanovení, které jinak s náplní zákona nesouvisí. Lze se jen dohadovat, proč to poslanci dělají; jistě ne z bohubíých důvodů. Zákonem se tak vlastně stává podvod.

Zesnulý prof. Vojtěch Cepl ve svých pořadech vysvětloval, že lidské jednání se nedá regulovat množstvím zákonů; musí existovat vžité společenské (morální) normy. Jistou elementární morálku mají dokonce i naši chlupatí příbuzní. Legislativa musí tyto normy respektovat, zákony musí být v souladu se smyslem pro spravedlnost. V zákonech mají být obsaženy jen *základní principy*; aplikace zákonů na konkrétní případy z praxe je zpravidla upřesněna judikaturou nejvyšších soudních instancí. Přijímání novel není vždy nutné.

V revolučních dnech roku 1989 kdosi prohlásil, že v demokracii „*co není zakázáno zákonem, je dovoleno*“. Vzhledem k tomu, že legislativa velice pokulhávala za praxí, „legálně“ se tehdy rozkradla velká část národního majetku. Velkou vinu na tom mají asi také soudci, kteří se přiklonili k tzv. „*pozitivnímu*“ *výkladu práva* a nedokázali využít základních právních principů, které plynou z ústavy. Snad proto vznikla ona „zákonodárná smršť“ se snahou všechno možné uzákonit. Podrobné, taxativní znění ovšem umožňuje tyto zákony obcházet; vždycky se objeví nějaká ta skulinka.

Přebujelá a neefektivní státní správa má přirozeně za následek schodek státního rozpočtu. Politizace státní správy podporuje korupci a brzdí provádění reform. Proto by prvním krokem jakékoli reformy měla být *přeměna státní správy* na nevelký, ale efektivně pracující orgán.

V dobách, kdy se chodilo povinně na vojnu, si mladí muži zvykli dodržovat platné *řády a předpisy*. Když jsem nastoupil 1.srpna 1968 na vojnu, vládl tam podstatně lepší pořádek, než v „civilu“, kde jsem předtím pracoval. Smysl pro kázeň a pořádek byl dobrým vkladem pro další život. Mnoha mladým mužům se vojenská služba zalíbila, někteří v armádě zůstali. Československá armáda přežila invazi „Pěti spřátelených armád“ vcelku ve zdraví, ale osudnou ránu jí zasadily *normalizační prověrky*; armádu musel opustit základní důstojnický kádr, který představoval kontinuitu s prvorepublikovými tradicemi. Poté armáda ztratila tvář, začala bujet buzerace a šikana ...

Tento základní vojenský výcvik, který vedl k smyslu pro pořádek a zvýšení tělesné zdatnosti, dnešní mladé generaci citelně chybí.

Není divu, že se dnešní stav, kdy se ministři hádají a poslanci schvalují zákony, které ani nečetli, mnozí lidé vnímají jako *rozklad státu*. Kde jsou ty časy, kdy byli lidé ochotni za svou zemi nasadit život? Dnes jsou pro většinu lidí měřítkem všeho peníze; ty ale štěstí nepřinášejí. Jsou jen náhražkou hodnot skutečných. Ty spočívají hlavně v našich vzájemných vztazích a ve vztahu k zemi, v níž žijeme.

V Davli, 5. září 2011

Ing. Jan Matys